

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Рильової Вікторії В'ячеславівни на тему «Захист трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи», поданій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», підготовлений та затверджений на підставі публічної презентації наукових результатів дисертації та її обговорення кафедрою трудового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 8 від 12 лютого 2026 року)

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету. У сучасній економіці питання фінансової стійкості компаній стають усе більш значущими через зростання динаміки ринкових процесів і зростаючої конкуренції. Будь-який бізнес у різних сферах завжди має певні ризики, а особливо це загострюється в умовах стагнації економіки, коли юридичні особи можуть зіткнутися із неплатоспроможністю, що як наслідок викличе низку правових наслідків, зокрема і для працівників.

Неплатоспроможність роботодавця не лише веде до економічних втрат для працівників, які можуть втратити своє джерело доходу, а й значно впливає на економіку в цілому, сприяючи зростанню безробіття та скороченню податкових надходжень до бюджету. Відтак наразі вивчення різних аспектів неплатоспроможності роботодавця набирає вагомості як в економічній, так і у соціальній площинах.

Окрім цього, значні зміни в економіці, спричинені глобалізацією, розвитком технологій та змінами на ринку праці, зробили угоди щодо купівлі та продажу бізнесу, а також процеси реструктуризації та приватизації юридичних осіб звичайними явищами. Ці процеси можуть суттєво торкатися інтересів працівників, включаючи зміну умов праці, збереження робочих місць та розірвання трудових договорів. У зв'язку з цим виникає гостра необхідність у розробці ефективних механізмів захисту прав та інтересів працівників, які дозволять забезпечити баланс між інтересами працівників та

необхідністю юридичних осіб адаптуватися до умов ведення бізнесу, що змінюються.

Таким чином, вивчення питань, пов'язаних із захистом прав працівників при зміні власника юридичних осіб, є актуальним та важливим для розвитку правової бази та практики застосування трудового законодавства. Не менш важливим є також і вивчення механізмів запобігання неплатоспроможності роботодавців, а також розробка ефективних методів захисту інтересів працівників, що є ключовим завданням для науково-прикладного напрацювання найбільш дієвого реагування на такі процеси.

У зв'язку з цим актуальність цього дослідження не підлягає сумніву. Дисертація спрямована на всебічне вивчення всіх можливих варіантів ефективного захисту працівників у випадках неплатоспроможності роботодавця та зміни власника юридичної особи, розробку можливих шляхів зниження негативного впливу цих процесів на працівників. Дослідження виконане шляхом поєднання теоретичних підходів із аналізом практичних кейсів, що дозволяє глибоко зрозуміти сутність проблем захисту працівників і запропонувати ефективні механізми їх вирішення.

Науково-теоретичним підґрунтям цієї дисертації стали праці вітчизняних та закордонних науковців у різних галузях знань, але зокрема, у галузі трудового права, як-от: В. Я. Бурак, О. В. Валецька, Л. Ю. Величко, В. С. Венедиктов, В. Джунь, М. І. Іншин, І. В. Лагутіна, А. Р. Мацюк, К. В. Мельник, А. О. Падалка, С. Приходько, В. О. Радіонова-Водяницька, Р. С. Харчук, Г. І. Чанишева та ін. Утім науковці вивчали певні аспекти захисту працівників або в цілому, або за умов припинення трудових відносин за певною підставою, тоді як вплив на захист прав працівників такого факту-стану як неплатоспроможність роботодавця та зміна власника є маловивченими, позаяк лише окремі статті чи тези містять нариси з цих питань. Ураховуючи все вищезазначене, це дослідження має неабияку цінність як для науки трудового права, так і для правозастосування, оскільки в ньому висвітлено чимало аспектів та авторських ідей щодо вирішення наявних

проблем у порушеній тематиці, а також пропозиції щодо подальшого розвитку правової регламентації різних аспектів захисту працівників у випадках неплатоспроможності роботодавця та зміни власника юридичної особи.

Дисертаційна робота, виконана на кафедрі трудового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та спрямована на впровадження положень Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, відповідає завданням Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки та корелює з пріоритетними напрямками розвитку правової науки на 2016–2020 роки, затвердженими загальними зборами НАПрН України (3 березня 2016 р.). Дослідження також проведено в руслі цільової комплексної програми Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого «Проблеми вдосконалення правового регулювання відносин у сфері праці та соціального захисту» (державна реєстрація № 0111U000960), що забезпечує практичну спрямованість і прикладну значущість наукових результатів.

Наукове завдання, розв’язання якого отримано в дисертації. Мета дисертації полягає у розробленні концептуальних засад правового регулювання захисту трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи шляхом з’ясування правової природи та особливостей такого захисту, виявленні проблемних аспектів нормотворчості та правозастосування, а також формуванні практичних рекомендацій щодо вдосконалення законодавства України у цій сфері.

Зазначену мету авторка досягла почергово, виконуючи такі завдання:

– з’ясувати сутність та значення реалізації захисту трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи;

– показати ретроспективу правового регулювання захисту трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи;

– охарактеризувати міжнародний та зарубіжний досвід правового регулювання захисту трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи;

– розкрити проблемні аспекти порядку й умов розірвання трудового договору у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи;

– навести характеристику юридичних гарантій вивільнення працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи;

– виявити особливості реалізації права на судовий захист осіб, звільнених у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи;

– установити нюанси правозастосування у сфері захисту трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи;

– розкрити перспективні напрямки вдосконалення захисту трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше у вітчизняній науці трудового права на основі комплексного аналізу наукових праць, національного законодавства, міжнародного та зарубіжного досвіду з'ясовано правову природу та особливості правового регулювання захисту трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи, окреслено проблемні аспекти нормотворчості та правозастосування, а також сформульовано практичні рекомендації щодо вдосконалення законодавства України у цій сфері. До найбільш вагомих результатів, які відображають наукову новизну роботи та виносяться на захист, належать такі положення.

Уперше:

– висловлено пропозицію щодо встановлення в трудовому законодавстві обов'язку нового власника майна юридичної особи або забезпечити працівникам, робочі місця яких зберегти неможливо, проходження за його рахунок професійної перепідготовки з наступним працевлаштування або виплатити їм додаткову компенсацію під час вивільнення;

– запропоновано запровадити подвійну форму захисту спершу самого роботодавця з метою гарантування можливості у випадку неплатоспроможності задовольняти вимоги кредиторів першої черги (зокрема, працівників), для цього автору видається доцільним одночасне функціонування гарантійних інституцій та поручительства певної банківської установи за роботодавця, який буде перебувати в стані неплатоспроможності;

– аргументовано, що варто закріпити також і дворівневий механізм захисту прав працівників неплатоспроможного роботодавця: локальний та централізований. Як перший рівень можна розглядати можливість погашення вимог працівників за рахунок спеціальних фондів, створюваних самим роботодавцем, а другим рівнем механізму захисту працівників мають виступати гарантійні інституції, які базуватимуться на колективній відповідальності роботодавців;

– встановлено, що доречним є створення прогресивнішого механізму соціального захисту працівників під час неплатоспроможності роботодавця-юридичної особи та на початковому етапі трудових правовідносин із новим власником юридичної особи;

– доведено, що на певний період здійснення заходів щодо відновлення платоспроможності роботодавця можна використати передання колективу (всіх чи певних працівників) у лізинг іншій організації.

Удосконалено:

– науковий підхід до формування комплексної системи державних гарантій, спрямованої на забезпечення працівників належними розмірами

заробітної плати у випадках припинення діяльності роботодавця або виникнення його неплатоспроможності;

– наукові бачення правників щодо належного виконання роботодавцем обов'язку із працевлаштування окремих категорій вивільнюваних працівників;

– науково-прикладні позиції щодо розмежування цивільної та господарської юрисдикції з питання вирішення майнових трудових спорів.

Набули подальшого розвитку:

– наукова позиція щодо тлумачення категорій «захист» та «охорона», де «охорона» означає наявність та дієве функціонування всіх інституцій, які будуть працювати на випередження та мінімізувати, або навіть унеможливити порушення законних прав та інтересів осіб. Тоді як «захист» – це вже активна фаза відновлення порушених законних прав та інтересів осіб, а також мінімізація негативних наслідків настання конкретних соціально-правових ризиків та/або певних правопорушень;

– науковий погляд щодо викладення можливих способів захисту права на працю, які наразі є оптимальними, але аж ніяк не вичерпними гарантіями захисту прав працівників;

– науковий підхід щодо розуміння неплатоспроможності роботодавця як особливого факту-стану, що є об'єктивною основою для диференціації правового регулювання трудових та пов'язаних із ними відносин;

– наукова думка щодо важливості впровадження у вітчизняну практику створення гарантійних установ для задоволення вимог працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження. Положення, висновки та рекомендації, що містяться в дисертації достатньою мірою науково обґрунтовані й достовірні. Для здійснення дослідження було застосовано систему методів наукового пізнання. Базисом усього дослідження став діалектичний метод, який

використовувався під час аналізу різних аспектів захисту трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи в їх взаємозв'язку й взаємозумовленості як причин і наслідків (підрозділи 1.1; 2.1; 2.2; 2.3; 3.1; 3.2).

Не менш важливими стали такі методи, як-от: індуктивний, дедуктивний, аналіз та синтез, компаративістичний, ретроспективний та ін. Індуктивний метод застосовувався для узагальнення фактів національного, міжнародного та зарубіжного досвіду до регулювання захисту працівників саме в досліджуваних аспектах (підрозділи 1.2; 1.3; 1.3.1; 1.3.2; 3.1; 3.2). Дедуктивний метод у роботі використовувався, щоб установити причинно-наслідкові зв'язки впливу факту-стану неплатоспроможності та зміни власника на трудові відносини із працівниками (підрозділи 2.1; 2.2; 2.3). Метод аналізу слугував всебічному осмисленню законодавчого підґрунтя як на вітчизняній арені, так і в міжнародній і зарубіжній практиці щодо порушеної проблематики (підрозділи 1.1; 1.3; 1.3.1; 1.3.2; 2.1; 2.2; 2.3; 3.1; 3.2). Компаративістичний метод використано під час осягнення міжнародних та зарубіжних підходів щодо захисту працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи (підрозділи 1.3; 1.3.1; 1.3.2). Ретроспективний метод став у нагоді під час занурення в історичні корені правової регламентації захисту працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи (підрозділ 1.2). Метод синтезу задіяно під час формулювання висновків та пропозицій у результаті дослідження. У роботі знайшли відбиття також і деякі інші наукові методи.

Ключові висновки, положення й результати наукових розвідок авторки ґрунтуються на багатоаспектному вивченні чинного вітчизняного трудового законодавства, міжнародного та зарубіжного досвіду, судової практики, юридичної й економічної (наукової й навчальної) літератури, що стосується порушених у роботі питань.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що положення, отримані в результаті проведеного дослідження, можуть бути використані:

а) у науково-дослідницькій діяльності – для подальшого вивчення і наукового опрацювання порушених проблем, розвитку нових наукових концепцій захисту трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи;

б) у навчальному процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Трудове право», «Трудові спори», «HR менеджмент» тощо, під час підготовки підручників та їх окремих розділів, посібників, при напрацюванні лекційного матеріалу, а також під час здійсненні студентських наукових пошуків;

в) у правотворчості – у процесі оновлення законодавства про працю в аспектах наближення до європейських стандартів та міжнародної практики;

г) у правозастосуванні – у правничій практиці та діяльності державних інституцій.

Апробація результатів дисертації. Результати, що розкривають основні положення дисертації, сформульовані пропозиції та висновки було оприлюднено на науково-практичних конференціях, зокрема: «Соціально-правова політика України в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови» (м. Київ, 10 листоп. 2023 р.); «Права людини в глобалізованому світі: сучасний стан, шляхи реалізації та механізми захисту» (м. Харків, 19 квіт. 2024 р.); «Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення» (м. Харків, 11 жовт. 2024 р.).

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях здобувача. Основні теоретичні положення та висновки, сформульовані у дослідженні, викладено в 6 наукових працях, з яких 3 – у наукових фахових виданнях України, 3 – у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Наукові праці, в яких відображені основні результати дослідження:

1. Рильова В. В. Сучасний стан правового забезпечення захисту трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2023. № 80. Т. 1. С. 319–323.

2. Рильова В. В. Банкрутство роботодавця як наслідок його неплатоспроможності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2024. № 83. Ч. 2. С. 24–28.

3. Рильова В. В. Особливості вивільнення працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи: міжнародно-правове регулювання. *Соціальне право.* 2024. № 1. С. 168–174.

Наукові праці, в яких засвідчено апробацію матеріалів дослідження:

1. Рильова В. В. Захист трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи: актуальні питання. *Соціально-правова політика України в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови* : матеріали Всеукр. міждисципл. наук.-практ. конф. (м. Київ, 10 листоп. 2023 р.) / за ред. : Д. І. Сірохи, С. М. Черноус, І. С. Сахарук ; уклад. М. О. Денисюк. Київ : Вид-во «Людмила», 2023. С. 308–311.

2. Рильова В. В. Розірвання трудового договору у випадку неплатоспроможності роботодавця: реалії сьогодення. *Права людини в глобалізованому світі: сучасний стан, шляхи реалізації та механізми захисту* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 19 квіт. 2024) / Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024. С. 452–455.

3. Рильова В. В. Щодо юридичних гарантій захисту працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи. *Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення* : тези доп. та наук. повідомл. учасників XIV міжнар. наук.-практ.

конф., присвяч. 220-річчю Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого (м. Харків, 11 жовт. 2024 р.) / уклад. : О. Г. Серета, О. М. Ярошенко, О. В. Соловійов ; за ред. О. Г. Серети. Харків, 2024. С. 580–584.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію виконано українською мовою з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення матеріалу дослідження – науковий.

Загальний висновок. Дисертація Рильової Вікторії В'ячеславівни на тему «Захист трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи» є кваліфікаційною науковою роботою, містить нові науково обґрунтовані результати, які виконують конкретне наукове завдання, яке опираючись на результати проведеного дослідження, враховуючи попередні наукові надбання вчених у різних галузях права, зокрема трудового, господарського, цивільного та загальної теорії права, різнобічний аналіз міжнародного та зарубіжного досвіду, а також судової практики, акумулює авторські ідеї, висновки, пропозиції та рекомендації щодо захисту трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи.

Дисертація є самостійною науковою працею, яку виконано з дотриманням академічної доброчесності. Наукова новизна, висновки та пропозиції сформульовані авторкою самостійно й обґрунтовані на підставі особистих досліджень.

Дисертація Рильової Вікторії В'ячеславівни на тему «Захист трудових прав працівників у випадку неплатоспроможності роботодавця або зміни власника юридичної особи» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від

12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), та може бути подана до разової ради для захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Головуючий на засіданні:

**завідувач кафедри трудового права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
доктор юридичних наук, професор**

Олена СЕРЕДА

12.02. 2026 р.

Підпис	<i>Середи О.</i>
Засвідчую	<i>Середи О.</i>
Нач.ВК	<i>Середи О.</i>
« 12 »	<i>02. 2026</i>

